

În ultima vreme, când mă întâlnesc cu prietenii și confracții din dreapta Prutului, mai sunt și – sunt sigur – voi mai fi întrebat despre ceea ce ar însemna greu de imaginat act grotesc, așa spune, finalizat în așa-numitul *Dictionar moldovenesc-român* al unui oareșicare V. Stati care, de fapt, nu e decât un mărunț fabricant de maculatură, gen monstrulețul-avorton ridicat la rang de cele(p)ru „fictionar”. Respectivul e (și aici nu că începe, ci deja continuă răspunsul) un reducționist și un necrofor congenital, deci incurabil, care, în lingvistică, apelează la *grotisme* (în egală măsură: de la *groță* și *grotesc*), dezmembrând arhaisme pe care le declară impertinent curent-funcționale (o combinație din trei degete!), dând drept normative localisme cunoscute doar în țarul puțintelor săi, cultivând cuvinte din flori(le răului), zămislite în urma nefericitei contaminări lexicografice și istorice româno-slavone, mai totdeauna impuse de arogantul „frate mai mare”, gunoisme moșite de ignoranță și obscurantism, dar și de cnutul jandarmului țarist sau de pistolul k.a.g.b.-istului stalinist – adică, un argou abominabil ce amintește de atavismul imperialismului ruso-bolșevic.

Pentru respectivul personaj caraghios problemele referitoare la limba română nu au nimic în comun cu civilizația, cultura, știința, inteligența. El le coboară la propriul său nivel execrabil de eşuat întru inteligentă – cel al parodiei. Pentru că e din tagma slab-sau-greșit-alfabetizaților care din ignoranță și-au făcut profesie de mers în răspăr cu ceea ce le depășește înțelegerea.

E un mod de a scotoci în pubelele de gunoi ale ideologiei comunist-țariste, din care se întretin (întretinutii) metagrămăticii ai falsurilor, recrutați întru șarlatanie și sectarism obscurantist. Aștia sunt obedientele cozi de topor ce servesc kitsch-ul ce recidivează lamentabil. Atare obsesii față de neadevăr se transformă

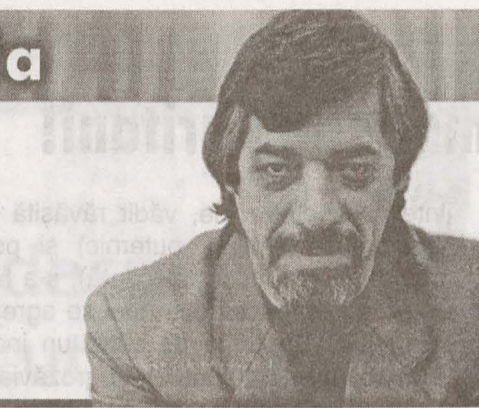
din Basarabia

Leo BUTNARU

Sfertodoctul cu sistem

în patologie grafomană ce, iată, a împelițat un alt exponat pentru muzeul monstruoșităților terifiante, pentru o *Kunstkammer*-a anomaliilor din toate timpurile și din toată lumea.

Dar poate fi vorba și de un autist care, marginalizat fiind de instituțiile serioase, neacceptat în cercuri de intelectuali autentici, nu mai știe pe ce lume trăiește, nu e la curent cu starea de spirit și spiritualitate a societății basarabene, nu cunoaște preocupările și opiniile mai tinerelor generații referitoare la aberațiile de speța celor pe care, din vreme în vreme, le face publice icsulețul-nătăflețul oarecine. Respectivul nu poate fi decât unul din jalnicii outsideri demni doar de a-și plânge de milă ei înde ei. Uitați de Dumnezeu, care nu i-a hărăzit barem cu, colea, o scânteioară de talent, predestinându-i ca repetenți în liga secundă a ratașilor, ticluind – *sub signo veneni* – anoste opuscule în care se simte, scâncitoare, obsesia perifericului a tot ce e în cea mai îndepărtată margine, în special transnistreană, a limbii literare moderne, a contemporaneității discursului românesc ca funcționalitate net superioară „moldovenismului” reducționist. Este aberant să consideri că, astăzi, în deplină modernitate și europenizare, cineva ar putea spune și crea mare lucru într-o limbă

artificială, de fapt într-un grai care, în bolnava concepție a unor impostori, ar avea numai... 18 mii de termeni. Respectivul/respectivii ar trebui să priceapă că doar atât e prea puțin totuși și zădarnic contează dânsii pe sub-nivelul de competență a vulgului care, se pare, în ultima vreme a evoluat și el, depășind cotele de dumerire ale pretinsului autor de opusculețe talmăcitoare. Probabil, atare nerozie „fictionară” a fost lansată cu titlu de semnal de atac întru consolidarea prostimii. Ei, dar chiar să fie în Interriverania atât de mulți proști, ca să aibă câștig de cauză un zii-pe-nume? Și chiar oare acest început de secol să ducă, aici, în Basarabia, la plodirea cu nemiluita a retardaților și slabalfabetizaților reacționari? – Să fim serioși... Nici chiar Voronin și Stepaniuc, care nici ei nu știu pe ce lume se află și ce limbă vorbesc, nu mai cred în povești de tipul celei propuse de *anonimeni*... Adică, nici chiar mahării bolșevici ai momentului nu par prea încântați de prostioarele gogomănite ale respectivului care, sigur, le deteriorează imaginea și așa catastrofal de grotesc în urma producerii publice a unui parlament sau a unui cabinet de miniștri fenomenal de agramatel! Probabil, pe respectivul îl vor ține la distanță. Chiar dacă ignoranța nu cunoaște dis-

tanțe, hotare. În special, în cazul celui care și-a făcut din ea profesie, mod de existență.

Deci, să sperăm că gogomănișmul sectarist nu e totuși la fel de molipsitor precum căscatul. Chiar dacă *personajul* – acest sfertodoct cu sistem, perseverent, cu tupeu – propune, prezumțios și insistent, o nărozanie cu intenție. Că nu e doar rătăcire. E premeditarea de lungă durată a oarecinelei care, în parafrază, ar putea spune, asemeni unui teuton despre mahărul său: „Eu nu am conștiință. Conștiința mea e *i.d.ceban!*” Unde mai e acest/acei *anonimeni i.d.ceban* care a tot falsificat istoria și adevărul despre limba română? Aiurea, nu aici. Aici a mai rămas însă un clovn plasator de mine, de „bombe artisanale”, un terorist în ale buneii cuviințe. Și iată-l cu o nouă provocare, cu o nouă sfidare pe figurant – unul dintre cei mai odioși între Prut și Nistru. Peste Nistru îl poate concura doar un Smirnov. Iar această nefastă afinitate amintește de spusa cuiva (polonezului Leæ, pare-se) conform căreia prostia nicicând nu încalcă hotare: oriunde ar pași, acolo e teritoriul ei.

De fapt, respectivul nu merită să fie vizat de nici o întrebare și de nici vreun eventual răspuns. El ține de vid și de zero. Dar și de întuneric. De ignoranță crasă. Cu toate că ignoranța și impertinența ce tind a se manifesta în plan social trebuie luate în serios, precum un incendiu la academie, să zicem. Ea, imperțința, trebuie potolită, stinsă.

Pe de altă parte, ceea ce a ajuns de răsul găinilor nu mai poate fi periculos. Ci doar săcâitor, enervant. Nu ne rămâne decât să știm a ne calma și a ne căuta, serios, de minunata limbă română care a văzut cotcari și mai și, dar, slavă Domnului, iat-o vorbind și scriind aici, între Prut și Nistru, cu demnitate, fără a tremura în fața pigmeilor.

perna cu ace

Vasile SPIRIDON

Două harfe poetice barbiene

poezia barbiană reiese că arta rămâne „*un joc secund, mai pur*”, ceea ce o apropie de intuiția pură a lui Kant. Postularea poeziei ca transcendere a spațiului prin contemplarea lumii în esențialitatea ei nu pleacă la Ion Barbu de la premisa existenței unei lumi a ideilor distinctă de cea reală și față de care aceasta din urmă n-ar fi decât o palidă copie, cum credea Platon. Poetul nostru recunoaște existența idealului în lumea materială filtrat prin conștiință, și a esenței în fenomen, ceea ce nu presupune anularea concretului, ci doar o dislocare a lui.

La lectura poemului *Din ceas dedus...* aflăm că Poezia se naște din punerea între paranteze a experienței empirice din lumea senzorială. De aceea, realitatea există în afara coordonatelor spațio-temporale, ele devenind categorii subiective ale conștiinței care se găndește, kantian, pe sine. Reflectarea armonioasei alcătuirii a lumii (prezența „harfelor” sugerează instituirea ordinii muzicale) se face prin geometrizare, care tinde și către contragerea noțiunii de timp în favoarea unui prezent spațializat. Jocul poeziei „dedus” din „ceas”, sustras contingenței fenomenale și accidentalului, scos și izolat din mișcarea istoriei, trebuie desfășurat în dispunere spațio-temporală autotelică. La Ion Barbu poezia există – prin destinul ei olimpiatic atemporal, „*peste mode și timp*” – pentru a institui o ordine atemporală (*topos acronos*).

În alt poem, *Păunul*, se exprimă, din punctul de vedere al sistemului lui Jung, o stare de criză a procesului de creație datorată unui blocaj al proceselor inconștiente care reglementează facerea poeziei. Personajul feminin indicat prin „tu” reprezintă în sens psihanalitic un simulacru al arhetipului *anima*, care definește subconștientul de semn feminin al psihismului masculin. Jung consideră că, în

afara *animei*, în interiorul acestui psihism funcționează un principiu autonom și greu controlabil, pe care îl numește în *Psihologie și alchimie „antimimom pneuma”* (spiritul antimimetic). Este vorba de o tendință psihică inconștientă de a mima parodic și grotesc creațiile rezultate din cooperarea dintre *animus* și *anima* ale psihismului creator. Acest spirit antimimetic este asimilat de obicei cu demonul ce invadează energia creatoare a divinității și o parodiază prin configurarea unei imagini răsturnate și grotesce care exprimă deopotrivă agresivitatea și neputința maleficului. În psihologia lui Jung, tipurile de artă întemeiate pe *mimesis* și, în genere, toate procesele mimetice posedă latent manifestarea acestei funcții inconștiente greu controlabile și astfel ea poate uneori să subordoneze întregul proces de creație, fie blocându-l, fie orientându-l în sensul unei parodieri degradate a formei exemplare.

În poem, *antimimom pneuma* este reprezentat de „nebulun cu scufă”, simulacru al acestei energii distructive a psihismului care poate confisca uneori toate funcțiile structurii normale și le poate imprima o orientare și o semnificație patologice. Posesivul „tău” este revelator pentru faptul că nebulun deține un atu inconștient de aceeași natură cu *anima*, considerat a fi energie născătoare obscură și anarhică în economia psihismului global, în timp ce păunul reprezintă simbolul operei definitive prin *cauda pavonis* (coada păunului) care cuprinde într-o imagine circulară totalitatea culorilor curcubeului (*omnes colores*) și conturează emblema alchimică a operei perfect închise (*rotundum*). De altfel, în cele două catrene găsim o evidentă recurență a vocalei „o” („plocone”, „moale”, „poale”, „alcooolul”, „ochi”, „grozav”, „rotea”, „storci”), grafem ce

este identic cu femininele ocelele din masculina coadă. „Răsăritean” este asociat cu mitologemul *aura convergens* (aura care se ivește), fiind identic cu descompunerea lumii în culorile spectrului și cu hermeticele mitologeme *cauda pavonis* și *omnes colores*. În „*pânzele alcoolului, în ceașcă*” vedem hipnotica irizare a luminii pe suprafața lichidului albastru, adică descompunerea ei în nuanțele spectrului, ceașca ținând aici locul athanorului.

Sucirea gâtului emblematică păsării de către nebulun semnifică apariția unui blocaj al proceselor inconștiente ale creației prin iruperea în *anima* a energiei distructive a spiritului antimimetic. Desfășurarea întregului spectru al culorilor, adică parcurgerea tuturor fazelor operei, nu mai este posibilă și însuși principii creator se află pus sub semnul crizei. Nebunul, ca întruchipare a spiritului antimimetic, cumulează toate atributele personajului de acest fel din tradiția clasică, în special teatrală: accesorii simbolice (scufia), melancolia, diformitatea fizică („ochi inegali” = strabic sau sașiu), agresivitatea.

Pronumele neformulate „eu” și „tu” sunt operatori ai procesului creator (*animus* și *anima*), numiți și „frater” și „soror”, pentru că sunt jumătăți ale unui psihism global androgin. Gestul agresiv al nebulunii de a curpa pe buturugă viața gingașei păsări ne atenționează de pericolul ce poate pândi Opera prin înlăturarea prezenței discrete și delicate a *animei*. Unduirea cu efect halucinant a culorii, grația onctuoasă, orientală a păunului, lasă pentru o clipă să fie întrezărită chintesența poeziei, ce pare însă amenințată de inflația și răzvrătirea unui fond instinctual, obscur, irațional. Mica scenă dramatică a poemului nu poate fi redusă la sensul ei strict literal, ci presupune și o lectură pe un palier simbolic, în care citirea emblemelor alchimice permite decodarea unei crize psihice care blochează procesul de creație. *Anima* contemplă spectacolul crizei cu o aparentă obiectivitate și aici trebuie să vedem mai curând imposibilitatea structurală de a interveni și controla acest impas al psihicului decât simpla interferență conjuncturală.

Preocupându-ne de statutul ontologic al artei poetice, am încercat să reexaminăm prin această grilă filosofică concepția lui Ion Barbu despre poezie și am constatat o sensibilă apropiere de gândirea kantiană și jungliană, fără a pretinde, firește, existența unei influențe directe.